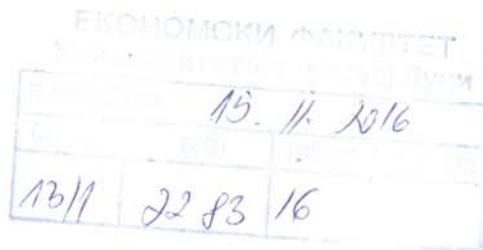

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно-научног вијећа Економског факултета Универзитета у Бањој Луци број: 13/3.1180-VIII-9.1/16, а на основу члана 149. Закона о високом образовању, члана 54. Статута Универзитета у Бањој Луци и члана 20. Статута Економског факултета, на сједници одржаној 06.07.2016. године именована је **Комисија за оцјену подобности кандидата и теме докторске дисертације кандидата мр Жељка Јањетовића под насловом „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“**. Комисија је именована у саставу:

1. **Др Миленко Крајишник**, ванредни професор, ужа научна област Међународна економија, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, предсједник
2. **Др Славиша Ковачевић**, доцент, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Економска анализа и политика, члан
3. **Др Радван Ковачевић**, редовни професор, Економски факултет Универзитета у Београду, ужа научна област Међународни економски односи, члан

Комисија је детаљно размотрила биографске податке о кандидату, његове стручне квалификације, досадашњи научно-истраживачки рад, објављене научне и стручне радове, оцијенила је оригиналност и значај теме, проблем, предмет и циљеве истраживања, дефинисање хипотеза, операционализацију варијабли и научни допринос истраживања које кандидат намјерава провести. Након разматрања подобности кандидата мр **Жељка Јањетовића** и теме са насловом „**Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније**“, комисија у пуној међусобној сагласности подноси Вијећу овај Извјештај.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Мр Жељко Јањетовић рођен је 08.06.1963.године у Зеници, гдје је завршио основну школу и гимназију. У јуну 1989. године дипломирао је на Правном факултету, Универзитета у Сарајеву. Магистарски студиј је завршио на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци у децембру 2013.године, одбраном магистарске тезе под насловом „Развој и проблеми интеграције Заједнице независних држава“.

У професионалној каријери радио је у правосудним и органима безбједности, невладином сектору, међународним организацијама, мултинационалној компанији „Global Holding Steel Limited“ као извршни директор за пословни развој за Југоисточну Европу. У дипломатији БиХ, као представник из Републике Српске се налази од 2002. године. Био је амбасадор БиХ у Републици Индији, Руској Федерацији, Мађарској, и тренутно обавља функцију амбасадора БиХ у СР Њемачкој. Нерезидентно је покривао Шри Ланку, Бангладеш, Непал, Бјелорусију, Јерменију, Узбекистан, Киргистан, Казахстан, Украјину и Молдавију. Радећи у мултинационалној компанији на просторима Југоисточне Европе и обављајући високу дипломатску дужност у Европи и Азији, заинтересовао се за процесе економских интеграција који се дешавају у земљама Југоисточне Европе и Централне Азије и Руске Федерације, као и њиховим утицајима на глобализацијске процесе. Добитник је више међународних признања и награда. Почасно звање академика додијелила му је Међународна академија филантропије Руске Федерације, 2011. године у културном центру Министарства иностраних послова Руске Федерације. Институт за маркетинг и менаџмент ИММ, из Индије, Њу Делхи, једна од најпознатијих образовних институција у Индији из области економије, додијелила му је 2004. године признање за резултате у области економске дипломатије. (Top Diplomat Award 2004.)

Активно говори енглески и руски језик.

Научноистраживачки и стручни рад

Кандидат мр Жељко Јањетовић је након стицања звања магистра економских наука објавио два научна прегледна рада као аутор и коаутор из области међународне економије.

У наставку се даје преглед објављених радова који су категорисани као научни.

1. Јањетовић, Ж. , Ковачевић, С.,“Перспективе интеграције Заједнице независних држава“ Financing, str.22-27.

У овом раду аутори истражују перспективе интеграције Заједнице независних држава. Аутори наводе да је свака држава чланица Заједнице дубоко свјесна да у модерним, глобалним економским кретањима не постоји прилика за економски напредак уколико се државе дистанцирају или изолују из интеграција. Заједнички економски простор, осигурава привредницима Заједнице већи број потрошача, а тиме и већу добит (профитирање од економије обима). Будућност економских, али и политичких интеграција на постсовјетском простору је у блиској вези са интересима националних економија држава чланица ЗНД-а и у

којој мјери су оне спремне да дио свог економског, па и националног суверенитета пренесу на новостворену Заједницу. Заједничко коришћење економских и социјалних ресурса и потенцијала је у функцији бржег развоја Заједнице, а земље чланице имају већу могућност развоја у Заједници, него самостално.

Стварање Евроазијске уније од држава чланица Заједнице независних држава је циљ, који наравно, неће бити лако остварити, али који је природан пут од распада СССР-а, преко стварања Заједнице и Царинске уније.

2. Јањетовић, Ж. , Ковачевић, С., Бојић, Д., “Ефикасност организационе и институционалне структуре Заједнице независних држава”, Међународна научна конференција „РЕДЕТЕ“, Грац 2015. године.

Аутори у овом раду указују да формирање Заједнице независних држава представља најважнији политички догађај на постсовјетском простору након распада СССР-а. Иако је значај за државе постсовјетског простора које су у Заједницу ушле био велики, оне су имале различито виђење циља уласка у Заједницу и само функционисање Заједнице. Једни су Заједницу видјели као нову интеграцију постсовјетске економије, која треба бити монолитна и јединствена, док су други сматрали да је настанак Заједнице само цивилизована форма нестанка велике државе. У самом почетку, као највећи проблем се појавило питање правне сукцесије из односа са бившим СССР-ом. Ипак, показало се то данас, више од две деценије након формирања ЗНД, да је Заједница донијела више користи, него штете државама чланицама, али и ширем региону, прије свега Евроазијском. Економске и политичке интеграције овог дијела свијета су увелико и неповратно на сцени, те доносе очекиване резултате земљама чланицама Заједнице.

Може се закључити да су оба рада кандидата директно повезани са ужом научном области која је предмет истраживања докторске дисертације. На основу тога може се дати позитивна оцјена научног рада кандидата.

Кандидат мр Жељко Јањетовић показује озбиљан приступ бављењу научним и стручним економским темама у области међународне економије, уз истовремено познавање методологије научног рада и добро познавање области из које пријављује докторску дисертацију.

Имајући у виду формално образовање кандидата, познавање методологије економске анализе, искуство у научно-истраживачком раду и добро познавање предмета анализе, Комисија је мишљења да је кандидат мр Жељко Јањетовић подобан за израду докторске дисертације на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци под насловом: „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

2.1. Значај истраживања

Главна карактеристика савременог процеса глобализације свјетске привреде је настајање и развој већег броја различитих регионалних економских интеграција. Овај процес веома снажно утиче на економски развој свих земаља свијета, а посебно на развој земаља чланица економских интеграција. Регионално интегрисање утиче и на полотичке, безбиједносне и друге процесе у свијету, а не само економске. Наравно, између свих тих процеса постоји висок степен међузависности.

Регионалне економске интеграције, су процеси приликом којих се националне економије двије или више земаља, једног географског подручја, уједине са циљем смањења или потпуне елиминације трговачких баријера, као и координацију монетарне и фискалне политике.

Међународне економске интеграције су производ и произвођач свеобухватног процеса глобализације, при чему је интерес општа и заједничка карактеристика свих облика и нивоа међународних економских интеграција, самим тим и регионалних интеграција (Вукмирица, 1996).

Циљ регионалних економских интеграција је смањење трошкова, како за потрошаче, тако и за произвођаче, али и повећање укупне трговине међу земљама учесницама интеграције. Повећање регионалних економских интеграција утиче директно на смањење трговинских баријера као и на већу економску и политичку координацију међу државама чланицама.

Постоји неколико видова регионалних економских интеграција. Преференцијални трговински аранжман, (ФТА), који је и најнижи степен економских интеграција, који земљама учесницама обезбјеђује ниже трговинске баријере од оних које имају са земљама које нису чланице. Најбољи примјер преференцијалног трговинског аранжмана у теорији је преференцијална шема Британског Комонвелта из 1932. године. Слободна трговинска зона (ФТА), укида све трговинске баријере међу државама чланицама, које истовремено задржавају трговинске баријере са државама нечланицама. Примјер су, НАФТА, ЕФТА, ЦЕФТА. Царинска унија поред укидања трговинских баријера међу државама чланицама, хармонизира царинску политику са остатком свијета. Заједничко тржиште, као виши степен регионалних економских интеграција укида све трговинске баријере међу државама чланицама, хармонизује трговинску политику са свијетом и омогућава слободно кретање радне снаге и капитала унутар држава чланица. ЕУ је примјер заједничког тржишта од 1993. године. Економска и монетарна унија, као највиши степен регионалних економских интеграција, за разлику од заједничког тржишта, унифицира монетарну, фискалну и таксену политику међу државама чланицама. Примјер потпуне економске и монетарне уније су САД-е, раније земље Бенелукса (Холандија, Белгија, Луксембург). Бесцаринске зоне, или слободне економске зоне су својеврстан облик економске интеграције осмишљен са циљем привлачења страних инвестиција, тако што дозвољавају употребу сировине и интермедијарних производа без царинских дажбина. (Салваторе, 2009).

Најважнији економски ефекти регионалних интеграција су креирање трговине и скретање, раст интрарегионалне трговине, директних страних инвестиција (СДИ), смањење трошкова, укидање трговинских баријера. Они зависе од нивоа интегрисања. Интеграције су присутне различитим областима економског, друштвеног и политичког живота, али у различитим димензијама. У неким областима и

нивоима интегрисања наднационална димензија је доминантнија од националне. Најчешћи примјери су јединствена спољнотрговинска и монетарна политика, као и слобода кретања становништва. С друге стране, у неким областима земље чланице не желе да се одрекну националног суверенитета, попут фискалне политике, која у правилу остаје у надлежности земаља чланица. Осим тога, мобилност радне снаге између земаља чланица је често веома ниска. Због свега наведеног процес интегрисања и функционисања интеграција не иде без тешкоћа. Асиметрични шокови који су честа појава свих облика интеграција и који су иманентни монетарним унијама, а који посебно долазе до изражаја у вријеме економских криза, доносе многе тешкоће неким земљама чланицама, али и читавој интеграцији. Добар примјер је актуелна економска и дужничка криза која је открила све фундаменталне слабости Европске уније, као најразвијенијег облика економских интеграција у свијету. Суштински проблем Европске уније је што она није држава, већ збир држава, које имају сопствене буџете, с врло мало фискалне интеграције, сопственог тржишта рада, с малом мобилношћу радне снаге, као и недовољан степен политичке интеграције (Кругман, 2012.).

Постоје бројне студије које анализирају наведену проблематику, најчешће поредећи Европску унију са Сједињеним америчким државама, гдје постоји већи ниво јединства у фискалној политици, али и већа мобилност радне снаге.

У САД двије трећине остварених јавних прихода припада савезном нивоу власти, а једна трећина савезним државама, за разлику од ЕУ гдје се у буџет Европске уније издваја само 1% БДП. У САД савезна влада сноси терет социјалних давања, осигурања за случај незапослености, врши капитална улагања у инфраструктуру, истраживање и развој. Она даје снажну подршку банкама, гарантује осигуране депозите, сноси дио губитка хипотекарних кредита, као што је случај са савезним агенцијама Фени Меј и Фреди Мек, током садашње глобалне економске кризе (Стиглиц, 2015.). На тај начин се преко савезног буџета врши трансфер средстава од држава са просперитетом у државе које су у рецесији, што код економских интеграција није присутно. Студија под насловом „Фискална унија за евро: неке лекције из историје“ има за циљ да идентификује заједнички оквир фискалне политике, којим би се могле ублажити посљедице актуелне економске кризе у Европској унији. Студија је урађена анализом рјешења из домена фискалне политике пет савезних држава свијета: Аргентине, Бразила, Канаде, Њемачке и САД (Бордо и др. 2011.).

Мобилност радне снаге је окосница студије „Теорија оптималних валутних зона“. Док се радна снага слободно креће канадским регијама и између савезних држава у САД, она је слабо мобилна између држава Европске уније, без обзира на законско право становника земаља чланица ЕУ да се запосле било гдје у Европској унији. Чини се да су лингвистичке, културолошке и друге разлике толике да чак и велике разлике у нивоу незапослености доводе само до миграција скромнијег обима (Мандел, 1961.). Мобилност радне снаге још је скромнија код нижих нивоа економских интеграција. Економетријска студија „Једна валута за Европу? Лекције из валутне уније САД“ такође открива да су разлике у стопама регионалне незапослености мање у САД него у Европској унији. (Ајхенгрин, 1990.).

Студија под насловом „Шта је политичка унија?“ разматра могућности које имају земље Европске уније код политичког интегрисања, а која ће имати утицај на њен економски развој (Дулиен, 2012.). Све ове студије су врло значајно полазиште код истраживања везаних за формирање и перспективе Евроазијске уније, са свим карактеристикама, повезаностима али и разликама између њених садашњих и могућих будућих чланица.

Формирање Евроазијске уније, Евроазијског економског савеза, је интеграциони процес, на постсовјетском простору, започет још распадом Савеза Совјетских Социјалистичких Република, (СССР), на чијим основама је формирана Заједница Независних Држава. Даљи ток интеграционих процеса, довео је до формирања економског савеза 1993. године. Наставак интеграција имао је за резултат формирање Евроазијске економске заједнице, (ЕврАзЕС), 2000. године коју су формирале Руска Федерација, Република Бјелорусија, Република Казахстан, Киргиска Република, Република Таджикистан. Континуитет интеграција на постсовјетском простору, потврђује формирање Царинске уније, 2010. године, коју чине, Русија, Бјелорусија и Казахстан. Са 01.01.2012. у оквиру Царинске уније дјелује јединствени економски простор, а од 01.01.2015. настаје евроазијски економски савез познат као Евроазијска унија (ЕАУ).

Постоје различита теоријска гледања на процес евроазијских интеграција. Док је за једне у питању покушај оживљавања Совјетског савеза, за друге је то процес стварања моћне економске интеграције која ће битно утицати на свјетску трговину и свјетски политички и економски развој.

Постоји мишљење да је настанак Евроазијске уније, наспрам интеграцијских процеса на простору бившег СССР-а у ствари процес интеграције континената. Према мишљењу Лина и Тјомкина из 2006 године, као и Винокурова и Либмана из 2012. и 2013. године, континенталне интеграције подразумијевају квалитативни економски раст, као и политичке и социјалне везе између региона у Евроазијском суперконтиненту, Европе, сјеверне и централне Евроазије (постсовјетски свијет), и источне, јужне и западне Азије (Винокуров, 2012.).

Перцепција Евроазијских интеграција најчешће је у оквирима, руског приступа интеграцијама и утицаја и промоције Русије и њених интереса, као главне локомотиве тог процеса. Такозвани „Руски пут“ Александра Дугин, Евроазијску унију спомиње највише као алтернативу коју Русија има у односу на нови свјетски поредак. Игор Панарин види велику Евроазијску двојку, Русију и Кину као спас за човјечанство од погубног модела либералног капитализма и једину наду у 21. вијеку (Вукмирица, 2014.)

Винокуров евроазијске интеграције види, као успјешне уколико обезбјеђују слободан проток робе и капитала, услуга, дугорочну стабилност, афирмацију отвореног регионализма, и укључење Истока и Запада подједнако у процесу интеграција, а никако повратак совјетског економског простора под другим именом (Винокуров, 2013.).

Заступници идеје о обнови СССР-а путем Евроазијске уније мишљења су да би Евроазијски савез требао да буде нека врста хибрида између некадашњег СССР-а и Европске уније.

Група професора са МГУ из Москве, предвођена Е.Г. Моисеевијем сматрају да је наивно копирати или рестаурирати прошлост, те да нема ријечи о оживљавању СССР-а, стварањем Евроазијске уније, већ се ради о интеграцији на новим вриједностима, новим политичким и економским основама, у складу са временом у којем се интеграције дешавају (Моисеев, 2014.).

Западни аутори сасвим су другог приступа. Фредерик Стар, Сванте Корнел са Института Кавказ - Централна Азија, као и Ђефреј Манкоф сматрају да Евроазијска унија и њен саставни дио Царинска унија представљају приоритете Путинове политике, са крајњим циљем рестаурације СССР-а која је сад кристално јасна и која датира од распада СССР-а. Све је започео Борис Јелцин а сада исту идеју проводи Владимир Путин. Они сматрају да се Русија никад није дистанцирала од амбиције да

постане велика сила, а да је Заједница независних држава прва степенница, након распада СССР-а, на путу до Евроазиске уније (Стар, 2014.).

Без обзира на противнике, Евроазиске економске интеграције се дешавају и имају своје упориште и у правним актима и институцијама земаља чланица, али и у ставовима већине становника држава које се јављају као носиоци Евроазијских интеграција.

Пред почетак дејства Евроазијског економског простора, 18.11.2011. године у Москви су се срели предсједници Русије, Казахстана, Бјелорусије, и потписали Декларацију о Евроазијској економској интеграцији. У Декларацији је изражен заједнички став да је даљи развој интеграција заснован на дубоким историјским и духовним везама међу народима као и заједничким интересима националних економија са задатком да се побољша живот грађана, достигне већи социјално-економски развој, вишеструка модернизација и конкурентност националних економија у оквиру глобалне економије.

У Декларацији је најављено да ће државе учеснице до 01.01.2015. године, завршити кодификацију међународних споразума, нормативно-правну основу Царинске уније и Евроазијског економског простора у оквиру чега ће избалансирати макроекономску, буџетску и конкуретску политику, урадити структуралне реформе тржишта рада, капитала, роба и услуга, те изградити мрежу контаката у области енергетике, транспорта и телекомуникација.

Евроазијска унија је пројекат који је отворен и за друге земље, не само чланице Заједнице независних држава и Царинске уније, на основу дугорочних националних, прије свега економских интереса (Моисеев, 2014.).

Предсједник Руске Федерације сматра, да је позиција Украјине, да не жели учествовати у интеграцијским процесима на постсовјетском простору због чињенице да се не жели супростављати Европском избору, неадекватна, јер се учесници интеграција Евроазијског економског простора не легитимишу као противници било кога, нити су интеграције усмјерене против било кога. Евроазијска унија се ствара на универзалним интеграционим принципима, уједињена на принципима слободе, демократије и тржишне економије.

Године 2003. Русија и ЕУ су разговарале о формирању заједничког економског простора, координацију правила економских односа без формирања наднационалних структура. У том правцу Русија је предложила Европи да размисли о могућности стварања јединственог економског простора од Лисабона до Владивостока, зони слободне трговине, и даљим формама заједничке интеграције и политика у области технологије, енергетике, привреде, образовања, науке. На крају, Русија је предлагала, не само тада, да се укину визе између Русије и ЕУ. Русија и даље сматра да постоји простор за разговор са Европом ка заједничким будућим интеграцијама на евроазијском простору.

Идеја о Евроазијској унији, пројекту од Лисабона до Владивостока, имала је своју промоцију и у јуну 2012. године, на самиту у Санкт Петербургу, уз присуство предсједника Русије Путина и Европске комисије Бароза (Вукмирица, 2014.). Политички догађаји који су услиједили након тога зауставили су ове процесе.

Многи аутори наводе да Евроазијска унија жели да побољша економску сарадњу са Европском унијом и земљама БРИКС-а. При томе указују да се ради о новом моделу интеграција разноликости земаља. Евроазијски модел је модел разноликог свијета, у коме Јерменија остаје јерменска, Кина - кинеска, у коме нико коме не намеће никакве социјалне моделе, као то што то раде американци са својим обрасцима (Кисељов, 2014.).

Евроазијска унија, је пројекат 21. вијека, како га виде у Москви, Минску, Астани и

осталим центрима бивших совјетских република. У овом вијеку, позиција САД-а као једине супер силе је угрожена, највише од стране Кине, Русије, Индије, Бразила, и осталих земаља у развоју, што може да представља основ за развој другачијих међународних економских односа са различитим посљедицама по свјетску економију. Како ће се даљи Евроазијски процеси дешавати, зависи од више фактора, прије свега економског раста великих западних сила и осталог дијела свијета, динамике раста свјетског становништва и других фактора.

Истраживање у овој докторској дисертацији је значајно јер покушава дати одговор на питања будућег развоја земаља чланица Евроазијске уније али и њеног утицаја на свјетске трговинске токове и могућности које ће имати друге земље које буду имале економску сарадњу са овим великим тржиштем, богатим неким стратешким ресурсима свјетског значаја.

2.2. Преглед истраживања

Концептуални дио рада бавиће се теоријско методолошким поставкама истраживања. У овом дијелу рада кандидат ће дефинисати проблем истраживања, предмет истраживања, као и хипотетички оквир (истраживачке хипотезе, методе и технике истраживања). Кандидат је у раду поставио следеће истраживачко питање:

Који су економски ефекти формирања Евроазијске уније и на који начин ће та регионална интеграција утицати на кретања на свјетском тржишту?

Теоријска анализа ће обухватити анализу значаја међународне трговине, те утицаја регионалних економских интеграција на исту. Она ће такође обухватити анализу врста регионалних економских интеграција и њихових статичких и динамичких ефеката. Емпиријско истраживање ће обухватити изабране земље чланице Евроазијске уније (ЕАУ) као и потенцијане будуће чланице.

У *теоријском приказу* рада кандидат ће изложити поједине врсте регионалних економских интеграција, те специфичности свеке од њих. Даље, кандидат ће изложити досадашња слична истраживања о ефектима економског интегрисања узимајући у обзир како позитивне тако и негативне ефекте регионалних интеграција на развој земаља чланица и земаља трговинских партнера које нису чланице економских регионалних интеграција.

Даље, кандидат ће извршити *операционализацију* истраживачких варијабли, дефинисати индикаторе за њихово мјерење, те креирати модел истраживања. Тиме ће се омогућити емпиријско мјерење утицаја појединих макроекономских варијабли, прије свега нивоа интрарегионалне трговине и интрарегионалних инвестиција на економски развој земаља чланица ЕАУ. Такође ће се анализирати утицај на трговину ЕАУ са Европском унијом, као и утицај на свјетску трговину. На крају ће се представити резултати истраживања, те ће се врши тестирање основне и помоћних хипотеза.

Након тестирања хипотеза, представиће се могући правци даљег развоја и проширења ЕАУ. Такође, образложиће се научни и прагматични допринос докторске дисертације, те дефинисати даљи правци истраживања.

2.3. Радна хипотеза са циљем истраживања

Након прецизно дефинисаног проблема и предмета истраживања, кандидат је поставио научне и прагматичне циљеве истраживања.

Циљевни истраживања

Кандидат ће извршити анализу степена развоја трговинских односа, прилива инвестиција између земаља чланица ЕАУ, и потенцијалних чланица, заједничког наступа на трећим тржиштима, те истражити њихов утицај на економски раст мјерен растом БДП-а и стопом запослености.

Научни циљевни истраживања су:

1. *Научни опис.* На бази истраживања, проучавања и анализе доступне литературе из области предмета истраживања, описаће се основни ефекти регионалних економских интеграција, као и фактори који на њих утичу. У истраживању ће се описати због чега је Евроазијска унија интеграција већег степена у односу на ЗНД-а и Царинску унију и због чега Руска Федерација, Казахстан и Бјелорусија виде шансу свог економског напретка у ЕАУ. Описаће се позиција земаља чланица према ЕАУ, те однос ове интеграције према другим главним актерима међународне трговине, прије свега према Европској унији.
2. *Класификација.* Основни ефекти регионалних економских интеграција класификоваће се на стичке и динамичке, те на позитивне и негативне ефекте. Извршиће се и класификација фактора који утичу на развој и ниво економског интегрисања на факторе који представљају интерне макроекономске параметре и оне који су екстерног карактера и зависе од кретања и развоја свјетске економије. То ће омогућити сагледавање ефеката формирања и даљег развоја ЕАУ. Даље, анализирани земље класификоваће се у складу са основним макроекономским параметрима који одсликавају величину, развијеност и основне економске потенцијале сваке од њих.
3. *Објашњење.* Објасниће се узрочно-последична веза између великог броја фактора који одређују успјех економске интеграције ЕАУ. Креираће се истраживачки модел утицаја појединих макроекономских варијабли на економски развој земаља чланица ЕАУ, тестирати модел провођењем емпиријског истраживања те објаснити: (1) смјер и интензитет утицаја раста спољне трговине и интрарегионалне трговине на раст БДП-а земаља чланица интеграције, (2) смјер и интензитет утицаја интрарегионалних и заједничких инвестиција на економски раст и запосленост, (3) ефикасност употребе расположивих ресурса и повећање конкурентности привреда земаља чланица ЕАУ мјерен учешћем ове интеграције у укупној свјетској трговини неким стратешким робама.
4. *Предвиђање.* Анализом резултата до којих се дође кроз емпиријско истраживање моћи ће се предвидјети даљи развој и нивои интегрисања Евроазијске уније и утицај на међународну трговину. На основу тога ће се моћи предвидјети перспектива ЕАУ, могућност њеног проширења, као и значај сарадње других земаља са овом интеграцијом. На основу тога ће се моћи идентификовати мјере економске политике које су најефикасније за даљи развој земаља чланица као и земаља спољнотрговинских партнера ове интеграције.

Друштвени циљевни истраживања

Од дисертације се очекује да, поред научних, пружи и адекватан прагматични допринос. На основу следећих друштвених циљева кандидат ће указати на потенцијалне директне и индиректне користи које ће имати држава, академска

заједница и цјелокупна јавност.

Академска заједница ће бити упозната са досадасшњим истраживањима из области регионалних економски интеграција али и са могућим ефекти регионалног интргрисања на овом великом евроазијском простору који располаже са свјетски значјним ресурсима у неким гранама привреде. Такође ће бити упозната и са резултатима које могу да остваре асиметричне економске интеграције које чине државе чланице које су битно различите по величини, економским карактеристикама а истовремено су спољнотрговински компатибилне.

Узимајући у обзир да се у БиХ ова тема по први пут истражује резултати истраживања могу послужити надлежним институцијама у БиХ да добију одговоре везане за питања формирања и развоја Евроазијске уније, те да послуже креаторима економске политике при избору инструмената и мјера за позиционирање РС и БиХ према овој регионалној економској интеграцији, као и привредницима код доношења пословних одлука везаних за спољнотрговинске активности.

2.4. Хипотезе истраживања

Кандидат је поставио основну и три помоћне хипотезе. Основна хипотеза директно произилази из проблема истраживања и она гласи:

Главна хипотеза : Евроазијска унија омогућава бржи и стабилнији економски развој земаља чланица, са позитивним економским утицајем на процесе регионалних интеграција и укупне глобализацијске процесе.

Помоћне хипотезе :

ХИПОТЕЗА 1. Евроазијска унија доводи до раста трговине међу земљама чланицама што позитивно утиче на њихов привредни развој.

ХИПОТЕЗА 2. Евроазијска унија као заједнички економски простор осигурава чланицама Уније повећање њихове конкурентности, ефикасније кориштење расположивих ресурса и побољшање положаја на свјетском тржишту.

ХИПОТЕЗА 3. Евроазијска унија доприноси јачању економске сарадње са другим земљама и потенцијалним чланицама.

2.5. Материјал и метод рада

Методе истраживања су прилагођене истраживачком поступку и циљевима истраживања. У истраживању досадашњих токова и резултата формирања Евроазијске уније примјениће се кабинетски приступ истраживању, гдје ће се на бази постојеће литературе и емпиријских налаза, примјеном аналитичког поступка, формирати одговарајући закључци. Приликом испитивања компаративних предности ове интеграције у односу на њено одсуство, примјениће се одговарајућа емпиријска анализа заснована на уобичајеним статистичким мјерама (индекси, трендови). Користиће се и регресиона и корелациона анализа да би се установила веза између релевантних макроекономских варијабли, спољне трговине и раста БДП-а. За сагледавање значаја интеграције за платни биланс земаља чланица, примјењиваће се статистички поступак утврђивања покривености увоза извозом,

удио извоза и увоза у БДП-а. Приликом анализе положаја појединих сектора привреде у оквиру Евроазијске уније, користиће се case study (нпр. значај извоза енергената за укупни развој Евроазијске уније). Приликом теоријског истраживања, аналитички ће се приступити углавном страниј литератури која је обрађивала ову тему. У оквиру емпиријског истраживања, примјеном одговарајућих економетријских и статистичких метода утврдиће се и тестирати међузависност независних и зависних варијабли. Такође ће се прикупити и одговарајући статистички подаци који ће одредити узорак посматрања. Добијени подаци биће приказани табеларно и графички. При истраживању биће кориштене и следеће методе: метода дескрипције, анализе и синтезе, индуктивно-дедуктивна метода, метода апстракције, те метода компарације. Статистички метод имаће примјену код прикупљања и систематизације прикупљених података и информација. Користиће се и метод корелационе и регресионе анализе код утврђивања утицаја и повезаности независних и зависних варијабли. Идентификација варијабли зависи од хипотеза и циља истраживања. Зависне варијабле су раст БДП-а, стопа запослености, ниво конкурентности. Као независна варијабла посматраће се спољнотрговинска размјена чланица, интрарегионална размјена, интрарегионалне инвестиције и инвестиције у заједничке пројекте. Утицајни фактори независних варијабли су: однос девизних курсева и стабилност валута, величина и куповна моћ тржишта, коефицијент спољнотрговинске компатибилности, компатибилност привредних структура, развијеност инфраструктуре и повезаност земаља чланица, правна и политичка сигурност. Да би се потврдиле или одбациле истраживачке хипотезе на основу дефинисаног проблема истраживања, кандидат ће упоредити односе између зависне и независне варијабле, ако и укупне резултате истраживања. Генерално, циљ истраживања је доказивање хипотеза конкретно мјерљивим резултатима и ефектима дејства независне варијабле на одређену зависну варијаблу, уз афирмацију цјелокупног процеса ефикасног управљања независном варијаблом, са аспекта земаља ЕАУ.

2.6. Научни допринос истраживања

У докторској дисертацији, кандидат ће анализирати да ли ће формирање Евроазијске уније, довести до раста трговине међу земљама чланицама са укупним позитивним ефектом на привредни развој земаља чланица и да ли ће земље чланице Уније повећати конкурентност, ефикасније користити расположиве ресурсе економског развоја, побољшати положај на свјетском тржишту и допринијети јачању економске сарадње са другим земљама.

Аналитички значај се огледа у утврђивању узрочно-последичних веза између обима и структуре спољне трговине, прије свега интрарегионалне трговине и економског раста и развоја. Аналитички значај представља детаљна анализа међусобне условљености поменутих варијабли.

Теоријски значај истраживања на ову тему, требао би допринијети развоју досадашњих теоријских назнака из те области, прије свега у анализи утицаја спољне трговине на развој земаља са високим нивоом компатибилности извозног профила једних и увозног профила других земаља. Такође, од посебног значаја је и анализа утицаја регионалног економског интегрисања земаља са значајним ресурсима на свјетска трговинска кретања. Тиме ће економска теорија добити нове спознаје које ће бити основ како за креирање ефикасније економске политике, тако и за даља истраживања у овој области. Емпиријски значај истраживања се огледа у утврђивању, да ли постоји корелациона веза, и каквог је интензитета за земље које су предмет истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија је јединствена у оцјени да кандидат испуњава све законом предвиђене услове за израду докторске дисертације и да је предложена тема погодна и прихватљива да се истражује као докторска дисертација.

Позитивну оцјену о подобности кандидата Комисија доноси имајући у виду:

- да кандидат мр Жељко Јањетовић има звање магистра економских наука из научне области из које пријављује докторску дисертацију;
- да кандидат има објављене научне радове;
- да је кандидат добар познавалац области у којој пријављује докторску дисертацију;
- да је радећи на различитим позицијама а пре свега као амбасадор БиХ у Русији и Бјелорусији стекао значајно практично и професионално искуство, а везано за предложену тему докторске дисертације;
- да располаже личним и професионалним квалитетима за даљње усавршавање у стручном и научном раду.

Позитивну оцјену о прихватљивости теме докторске дисертације под насловом „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“ Комисија заснива, између осталог, и на овим чињеницама:

- кандидат, нити било које друго лице, до сада није предлагало или радило докторску дисертацију под наведеним насловом на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, а према информацијама доступним комисији, ни на другим факултетима у БиХ
- тема је по радном наслову и основним садржајним знацима недовољно истражена а истовремено довољно широка да се може сматрати подобном за самостално научно истраживање
- приједлог теме и концепт истраживања – од дефинисања проблема, предмета и циља, метода научно-истраживачког рада, структуре рада и постављених хипотеза, па до очекиваних резултата истраживања – упућује да ће кандидат дати свој оригинални научни допринос у области међународне економије

Имајући у виду наведено, Комисија предлаже Наставно-научном вијећу Економског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да **прихвати овај извјештај о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације и одобри мр Жељку Јањетовићу израду докторске дисертације под насловом „ Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“**

У Бањој Луци, 11.11.2016. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Миленко Крајишник, ванредни професор, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Међународна економија, предсједник

Др Славиша Ковачевић, доцент, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Економска анализа и политика, члан

Др Радован Ковачевић, редовни професор, Економски факултет Универзитета у Београду, ужа научна област Међународни економски односи, члан

